

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibvs Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

10 De 3. conditione quae in societ. offic. requiritur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

valere, quanti nunc vendi potest: nam pretia rerum variantur, & tantum æstimantur res, siue merces, quanti vendi queunt, non quanti emptæ sunt. *l. Præstaverim. ff. Ad legem Falcidiam.*

De tertia conditione, qua in societate officiorum requiritur.

CAPVT X.

TERTIA conditio est, vt socius, quem sibi adsciscit is qui habet officium, pecuniam numeratam coram notario, & restibus soluat.

Primo queritur, Quid sit dicendum in hoc casu: Caius, qui habet officium, emit à Titio merces centum aureis, quos non soluit, sed debet, nunc vero Titius cum ipso Caio societatem officij contrahit: & quia daturus erat centum aureos Caio in societatem, Caius totidem, quos ex emptione debebat, habet vt sibi solutos, an valeat huiusmodi societas, in qua Titius non numerat, & dat nunc centum aureos Caio, sed tantum, quos ipsi Caius debebat, vult, vt Caius habeat tamquam sibi in societatem datos? Quidam opinantur talem societatem nullius momenti esse, quia Titius nunc pecuniam numeratam non dat. Alij vero hanc approbant societatem, quia Titius anticipato dedit pecuniam, siquidem Caius, ex emptione sibi centum debebat, ergo petinde est, ac si Titius nunc centum Caio numerasset.

Arbitror in primis eiusmodi societatem legitime coiri & valere non posse, quamuis Titius numeret centum aureos, & det Caio ea conditione, vt statim ipsi restituat, & nihilominus sit contracta societas ad sex menses, petinde ac si nunc centum Caio dedisset, quoniam sit in fraudem legis, & Titius simulat, & sicte centum aureos numerat, licet eos numeratos det Caio in societatem, & Caius eos statim restituit, vt soluat centum, quos antea debebat: etiam si Caius soluat, & extinguat debitum, quod reuera ante contraxerat: quia nihilominus Caius debitor est, nõ mercurium, quas emerat à Titio, sed pecuniam in societatem acceptam, & illico restitutam.

Quæres, An valeat societas, quam Titius, & Caius coeunt ea conditione, vt centum aurei, quos Caius Titio debebat, ipse Caius habebat, vt sibi datos in societatem, etiam si Titius nunc centum aureos Caio non det? *Virginius de Societ. offic. num. 64. & seqq.* negat valere inter eos huiusmodi societatem, quia Titius non numerat pecuniam. Alij tamen affirmant legitimam esse societatem in foro conscientiarum, quamuis in iudicio vim non habeat, cum numerata pecunia non sit. *Bart. in l. Si ex pretio. C. Si cert. per. & Dec. in l. certi conditio. §. ult. num. 2. ff. eod. tit.* docent, debitum ex vna causa in aliam posse conuerti, & tunc nihil esse simulatum, & fictum, quia id locum habeat ex vera causa prior, sed tutius est affirmare hoc neque in foro fori, neque poli valere, quia contractus est fictus, & simulatus, dum pecunia statim restituitur. *arg. l. Si quis ibi soluit. ff. de solut. & fit in fraudem Bullæ Sixti V. de Societ. edita 1586. ac Pij V. de censibus.*

Secundo queritur, An societas officij coiri possit, ita vt valeat, si non pecunia, sed res alia loco pecuniarum, aut pecunia æstimata in societatem detur? *Gabr. consil. 80.* respondet, societatem valere, quando res aliqua loco pecuniarum detur, præsertim si æstimata traditur, quod probat, quia omnia sunt licita, quæ non legimus specialiter constitutionibus esse prohibita. *l. Necnon. §. Quod eius. ff. Ex quibus causis maiores. & l. Ab ea parte. ff. de Probat. Castracian. de Societ. offic. cap. 7. num. 8.* negat dictam societatem valere, quia societates officiorum instituta sunt, vt is, qui officium emendum curat, satis pecuniarum habeat ad pretium integrum persoluum. Verum quicquid sit de foro iudiciali, videtur in foro conscientiarum prædicta societas valere: tum quia societas solo consensu contrahitur, *Instit. de obligat. ex con-*

sensu, in principio, & l. 2. de Actionibus, & obligati omnibus. in initio: tum etiam, quia ex l. Si ex pretio. C. Si cert. per. & l. Singularia. ff. eod. tit. debitum in mutuum conuerti potest.

De quarta conditione, quam societas officij postulat.

CAPVT XI.

TITIVS dat centum in societatem Caio officium habenti, ea conditione, vt si intra sex menses Titius decesserit, Caius sibi ea centum lucretur, ita vt nihil restituere cogatur: & liberum est Titio intra quindecim, vel viginti dies alium, quem voluerit, nominare, cuius vitæ periculo apud Caium sint centum, quæ dedit, nimirum vt Caius ea tanquam sua retineat, si is, quem Titius nominauit, intra semestre moriatur.

Hæc conditio iusta est: nam ob periculum vitæ, cui Titius suas pecunias exponit, iure luctari potest sex intra semestre, vt lucrum ex centum, quæ conditio propria est huius societatis; nec enim in alijs societatibus tale pactum apponitur.

Primo queritur, Quid dicendum, quando Titius, antequam alium nominet, è vitis excedit, Caiusne tunc centum, quæ Titius dedit lucrabitur? *Castracianus de Societatibus, cap. 8. num. 11.* sentit, iure communi Caium ea centum non sibi lucrifacere, sed vt pacti specialis, quia Titius, & Caius coeunt societatem ea conditione, vt possit Titius nominare, quæ voluerit intra certos dies, cuius vitæ periculo pecunia sit: dum autem nõ nominat, pecunia sit eius vitæ periculo: sic enim in curia Romana passim societates officiorum contrahi consueverunt. Certè iure communi id quod *Castracianus* dicit, verum est: nam etsi res, quam emis nomine alterius, nisi ille ratum habeat, tibi acquiratur in societate tamen, quæ contrahitur prædicto pacto, non lucratur, qui officium habet, pecunias, si is, qui dedit, antequam alium nominet, moriatur. Cæterum, quia passim pactum adijcitur, vt si obierit ante nominationem alterius, sibi pecunias acquirat is, qui habet officium: fit inde, vt eas lucretur: quod etiam locum habet, tamen si notarij culpa tale pactum fuerit prætermisum, quoniam socij contrahere societatem officij videntur, prout moris est: quæ moris autem, & consuetudinis sunt, intelligenda veniunt in contractibus, ea licet minimè exprimitur. Item id actum inter eos, qui contrahunt, esse dicitur, quod est solitum fieri. *l. Quod si nolit. §. Quia assistit. ff. de Edictio edict. & l. Si prius. §. Recte placuit. ff. de Aqua pluvia arcenda.*

Secundo queritur, An si notarius prædictum pactum omiserit, illud postea ex temporis intervallo possit adijcere? Hanc quæstionem tractat *Castracianus de Societatibus offic. eodem cap. 8. num. 14.* multa dicit, sed breuiter dicendum existimo: siue addat, siue non addat pactum, huiusmodi societas constata censetur, prout passim ceteri contrahere societatem officij consueverunt.

De quinta conditione ad societatem officij requisita.

CAPVT XII.

QUINTA conditio est, vt is qui habet officium, & pecunias in societatem accipit, eas restituere debeat in omnem euentum, si is, qui dedit, vixerit ad sex menses. Item debeat quoque soluere certam lucti partem, videlicet ad semestre.

Queritur iam, An hæc conditio cum æquitate, & iustitia sit coniuncta? Ratio dubitandi est, quia cum natura, & substantia societatis pugnat, vt is, qui pecunias accipit, eorum periculum subeat. Deinde contra societatem est, vt certam lucti partem soluere cogatur, cum lucrum societatis sit incertum, & dubium; potest enim plus, minusve